بسمه تعالی

اتاق گفتمان آب

خلاصه مذاکرات جلسه هفتم مورخ ۱۳۹۵/۶/۲۹

شرکت سهامی آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی

با تشکر از همراهی شرکت کنندگان محترم، اهم مطالب مطرح شده در جلسه هفتم با موضوع "مدیریت تقاضای آب: به طور مشخص چگونگی تخصیص بهینه آب، تعمیق همکاری نهادی بین آب منطقه ای و سایر نهادها، و توسعه مشارکت پایدار مردمی در طرحهای توسعه؟" به شرح زیر می‌باشند:

بعد از معرفی حضار محترم، جناب آقای مهندس هاشمی، مدیر عامل شرکت سهامی آب منطقه ای آذربایجان شرقی مطالبی را در مورد مشارکت مردمی در طرحها و همچنین طرح احیاء و تعادل بخشی آب های زیرزمینی ارئه نمودند. تلخیص نکات مهم ارائه شده (نه عین بیانات ایشان) به شرح زیر می‌باشد:

- رابطه تنگاتنگی بین آب و اقتصاد وجود دارد و باید جایگزینی برای معیشت وابسته به آب تعریف گردد. حکمرانی خوب با مولفه های مشارکت، برابری، مسئولیت پذیری و شفافیت به عنوان یک

راهکار در مدیریت آب مطرح شده که نیازمند مشارکت مردمی و عزم ملی می باشد که متاسفانه هنوز رخ نداده است.

- آیا سیاست های مناسب برای تعامل دستگاه‌ها وجود دارد؟ آیا تغییر الگوی کشت محقق شده است؟ تغییر سیاست‌های کلان (از جمله سند ملی آب) ضروری می باشد. باید متناسب با کمبود آب سرمایه گذاری شود البته از واقعی کردن قیمت آب در بین نهادها واهمه وجود دارد که این باید رفع شود.
- از سال ۸٤، مشارکت مردم در کشاورزی هدف بوده است و در راستای انتقال مدیریت بهره برداری به مردم فعالیت‌هایی انجام شده است. رئوس اصلی این فعالیت‌ها تشکیل تعاونی‌های آب بران و جلب مشارکت مردمی می‌باشد. در این زمینه، مطالعات اجتماعی نیز انجام شده است. خود حفاظت از منابع آب نیز باید به مردم سپرده شود.
- حدود ۵۵ درصد آب مصرفی در کشور از منابع آب زیرزمینی تامین می شود. کسری کل مخازن آب زیر زمینی استان در حدود ۱/۳ میلیارد مترمکعب از ابتدای دوره آمار گیری تا مهر سال ۱۳۹٤ است. هدف از طرح احیاء، تثبیت تراز آب زیرزمینی می باشد لذا این مقدار کسری در طول بیست سال آتی باید جبران شود. تغییر رفتار مردم نیز در مدیریت کمبود آب الزامی می باشد، باید عزم ملی وجود داشته باشد و کمبود آب دغدغه همگانی شود.
- هماهنگی هایی با صنعت برق برای کاهش یا قطع برق متخلفین صورت گرفته است در عین حال افراد مسوول (ولی غیر متولی در بخش آب) فشار زیادی برای حذف یا کاهش اثر طرح احیا و تعادل بخشی آبهای زیر زمینی انجام می دهند. در ظاهر انگیزه انها حمایت از کشاورز است ولی این در بلند مدت به ضرر همه کشاورزان می باشد.

در ادامه حضار محترم نظرات خود را در مورد موضوع جلسه عنوان نمودند. اهم مطالب به شرح زیر می-باشد:

۱- نگاه‌های حاکم در مدیریت آب، سازه ای، فنی و فیزیکی می باشد، در شرایطی که نقش اصلی بر عهده مردم می‌باشد. در تعریف طرحهای مدیریت منابع آب باید از اساتید جامعه شناسی و روانشناسی استفاده گردد.

۲- در قوانین آب، مشکلات اساسی وجود دارد. ما نیازمند قوانین قابل اجرا هستیم. سیاست‌های جمعیتی باید بررسی شود و باید برای معیشت کشاورزان جایگزینی مطرح شود.

۳- در وضعیت موجود دو محور تغییر قانون و مسئله آموزش قابل بحث می باشد. باید جلساتی با حضور نمایندگان و تشکل‌های مردمی تشکیل گردد و ضعف‌های قانونی بررسی شود و همچنین مسئله حفاظت از منابع آب و خاک از سطوح پائین آموزش داده شود.

٤- در مدیریت تقاضا، هدف کاهش تقاضا می باشد که نحوه اجرای این کاهش اهمیت دارد. به عنوان مثال در بحث تغییر الگوی کشت، محصول چغندرقند در استان آذربایجان غربی بیشتر از تقاضا تولید می گردد در صورتیکه در گذشته این محصول جزء محصولات اساسی نبوده است. کشت امسال بجای ۲٤۰۰۰ در حدد ۳۱۰۰۰ هکتار بوده است! علت این تغییر الگوی کشت، سیاست‌های تشویقی موجود می باشد. به جای تغییر الگوی کشت باید اصلاح الگوی کشت مطرح گردد و برنامه ریزی به نحوی باشد که کشاورزان نسبت به اصلاحات ترغیب گردند.

۵- تقاضای آب کشاورزی در مقایسه با شرب بسیار بیشتر است و با تغییر سیستم آبیاری، مشکل کمبود آب تا حدی قابل حل می باشد. آبیاری مدرن نیازمند زیرساخت‌هایی از جمله یکپارچه سازی اراضی می باشد. تغییر الگوی کشت نیز نیازمند زیر ساخت‌هایی از جمله یکپارچه سازی اراضی می باشد.

٦- در گذشته توسعه کشاورزی به صورت بی حدی (به خاطر تشویق و پاداش) رواج داده شده است. در شرایط حاضر سیاست‌ها تغییر یافته است و در توسعه کشاورزی باید تغییر نگاه صورت گیرد. قیمت خرید تضمینی بایستی قبل فصل زراعی اعلام شود تا کشاورز قدرت انتخاب برای تغییر نوع کشت را داشته باشد.

۷- قیمت هر کیلو گندم وارداتی در حدود ۸۰۰۰ ریال است آیا خرید تضمینی گندم به قیمت حدود ۱۲۵۰۰ ریال با توجه به کمبود آب در کشور صلاح می باشد؟

۸- در استفاده کاربردی از دانش موجود و توان دانشگاهها موانعی وجود دارد. همچنین خروجی‌های دانشگاه تا چه حدی کاربردی می‌باشد؟ از توان دانشجویان چگونه برای حل مسائل آب کمک گرفته شود؟

۹- در مناطق ممنوعه، برای تامین نیازهای آبی باید راهکاری اندیشیده شود و قانون نیاز به بازبینی دارد. قانون توزیع عادلانه آب ۱۳٦۲ حتما بایستی بازنگری شود. در حال حاضر تعداد چاههای که جدیدا حفر می شوند از تعاد چاههای بسته شده بیشتر است!

۱۰- نگاه سیستماتیک به آب لازم است. باید از کشاورزان در حل مشکل کمبود آب استفاده کنیم و از دیدگاه کشاورزان مشکل را حل کنیم.

۱۱- در تعادل بخشی مصارف آب زیرزمینی به نقش بازار آب اشاره شده است. برقراری بـازار آب نیـاز به زیرساخت‌های قانونی و نظارت دولتی برای جلوگیری از اثرات منفی تشکیل بازار از جمله افزایش برداشت و بیکاری دارد.

۱۲- بحث بازار آب مغایر با قانون توزیع عادلانه می باشد و بازارهای موجود، بازارهای غیر رسمی مـی باشند. هدف اصلی در برقراری بازار، تغییر از توسعه کشاورزی و حرکت به سمت صنعت می‌باشد.

۱۳- تغییر در مسائل عنوان شده از جمله عزم ملی را بایستی از خودمان آغاز کنیم و همچنـین بـه ارزش گذاری آب مصرفی اهمیت داده شود.

۱٤- در شرایط حاضر ما نیاز به اولویت بندی مسائل مطرح در کشـاورزی هسـتیم و توسـعه کشـاورزی امکان پذیر نیست. در حال حاضر، هدف اصلی نیازمند سرمایه گذاری در بخـش کشـاورزی هسـتیم. مهندسی کشاورزی باید سر مزرعه باشد. اغلب فارغ التحصیلان میز می خواهند تا کار در میدان عمل.

۱۵- تدریس مفاهیم اصلی منابع آب و خاک در مدارس می تواند در رشد فرهنگ عمومی کمک نماید.

جلسه بعدی بین ساعت ۱٦ تا ۱۸ عصر روز دوشنبه ۲٦ مهر ۱۳۹۵ در محل شهرداری تبریز به صورت میزگرد برگزار گردید که جزییات آن در گزارش مخصوص تقدیم خواهد شد.

با احترام

دبیرخانه اتاق گفتمان آب

قدردانی:

از جناب آقای مهندس غلامرضا هاشمی و همکاران محترم ایشان در شرکت آب منطقه ای بخاطر حمایت از برگزاری جلسه و ارایه تمهیدات لازم سپاسگزاری بعمل می آید. همچنین از آقایان محمد کبارفرد، اسلام اسلامی، مهدی شهسوار، خانم مریم جوان صالحی و خانم نسیم صفاری بخاطر مستند برداری این جلسه تشکر بعمل می آید.